ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

ДӘРБӘНД

№20 (98263)
1920-чи илдән чыхыр
15 мај 2020-чи ил
ЧҮМӘ
Гијмәти 2 рубл.

Гәзет һәфтәдә бир дәфә чыхыр

РЕСПУБЛИКА ИЧТИМАИ-СИЈАСИ ГӘЗЕТИ «ДӘРБӘНД» («ДЕРБЕНТ»)

12+

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

ДАҺА ЧОХ ИШ КӨРҮЛМӘЛИДИР

ДР башчысы Владимир Васијев бу күн- мајын 12-дә РГВК-ја вердији мүсаһибәсиндә гејд етди ки, республикада сон илләрдә сәһијјәнин инкишафына чох диггәт јетирилмишдир, лакин мөвҹуд вәзијјәтин олдуғуна көрә бундан белә даһа чох иш көрүлмәлидир.

« Һәр бир бөлкәнин потенсиалы бүдҹә илә мүәјјән едилир вә о биздә 150 милјард рублдан ибарәтдир. Бу, әввәлки илләрлә мүгајисәдә хејли чохдур. 2018-ҹи ил үчүн тәхминән 100 милјард рубл пулумуз варды. һәм федерал мәркәзин көмәји, һәм дә верки өдәмәјин сајәсиндә даһа чох пул газанмаға, ән башлыҹасы исә коррупсија вә оғурлуг мигјасыны азалтмаға башладыг.

Бүтүн бунлар һәм јухары

сәвијјәли мүтәхәссисләрин һазырланмасынын кејфијјәти, һәм мәзунлдарымызын дипломларынын кејфијјәти, һәм дә республикамызда имтаһанын нәтиҹәләри илә бирбаша әлагәлидир. Бурада бөјүк аддымлар атылды, амма бу аддымлар үч иллик бир тарихә саһибдир.

Бу мүддәт әрзиндә әлдә едиләнләрә бахсаныз, чох ишләр көрмүшүк, амма бу һәлә дә кифајәт дејил, чүнки һеч ким бу күтләви пандемијаја һазырлашмырды. Һеч ким буну дәһшәтли бир јухуда да тәсәввүр едә билмәз»,-деди.

Дағыстан рәһбәри, инкишаф етмиш өлкәләрин бу вируса гаршы истәдикләримизи сүрәтлә дајандыра биләҹәји шәкилдә буна дөзә билмәјәҹәјини гејд етди.

Сонра Васијев, 2020-ҹи илдә бөлкәдәки сәһијјә үчүн республика вә федерал бүдҹәләрдән 13 милјард рубл ајрылдығыны сөјләди ки, бу да 2017-ҹи илин сәвијјәсиндән (3,4 милјард рубл) 3,8 дәфә чохдур. «Бу, инди јашадығымыз потенсиалдыр, амма һәлә там бәһрәсини вермәди»,-деди.

Дағыстан рәһбәри һәмчинин билдириб ки, әрази иҹбари тибби сығорта фондунун бүдҹәси 2017-ҹи илдәки 25,1 милјард илә мүгајисәдә 34,1 милјарддыр. «Артым тәгрибән 9 милјард рублдан чохдур. Јалныз инди јени рәһбәр мәнә мәлумат верди-борҹлары өдәдиләр» деди.

Бир нечә ил әрзиндә республика башчысы даһа сонра билдирмишдир ки, имтијазлы вәтәндашлар үчүн дәрман васитәләри илә тәминат малијјәси 2017-ҹи илләр мүгајисәдә 6,4 дәфә артмышдыр. Бундан башга 2018-2019-ҹу илләрдә, республика бүдҹәси һесабына 174 тәҹили јардым машыны алынмыш бунларын 108-и республика һесабына. «Бу бизим хидмәтимиздир. Бу һеч олмамышды, пул ортаја чыхды. Һәгигәтән еһтијаҹымыз олан бу тәҹили јардым машынларыны алдыг. Вертолјотумуз давамлыдыр вә киминсә тојлара гачмасы һалларынын олмасыны илә бағлы һадисәләр дә олуб. Бу јолверилмәздир һәтта бу барәдә дүшүнмәк дә инди мүмкүн дејил. О ишләмәк лазым олдуғу шәкилдә, ән ҹидди нәзарәт алтында вә һәгигәтән еһтијаҹ дујулдуғу јерләрдә ишләјир»,-деди.

АЗӘРБАЈҸАН ИЛӘ РУСИЈА АРАСЫНДА ИЛЛӘРИН СЫНАҒЫНДАН ЧЫХАН ДОСТЛУГ ӘЛАГӘЛӘРИ МӨВҸУДДУР

Иргчилик сијасәти јүрүдән өлкәләр чох тәһлүкәлидир вә тарихбоју бәшәријјәт үчүн горху јарадыблар. Башгасынын торпагларына көз дикән вә ону зәбт едән өлкә һуманист дәјәрләрә дејил, гара гүввәләрә хидмәт едир. Дүнја тәҹрүбәсиндән дә көрүндүјү кими, башгасынын торпағына көз дикән өлкәләрин тәҹавүзкар сијасәтинин гаршысы алынмајанда фәсадлары ағыр олур. Онларын көзү дојмур вә даһа чохуну истәјирләр. Һазырда белә өлкәләрдән бири дә Ермәнистандыр. Ишғалчы Ермәнистан Азәрбајҹан торпагларыны мәнимсәмәклә гане олмур вә даһа чохуну истәјир. Онун фикриндән Түркијәнин, Күрҹүстанын торпагларына саһиб олмаг истәји дә кечир. Бу һарынлығын, өзбашыналығын сәбәби дүнја иҹтимаијјәтинин вахтында тәҹавүзкар өлкәнин сијасәтинә мүнасибәт билдирмәмәсидир.

Бу сөзләри политолог Илгар Вәлизадә сөјләјиб.

Политолог дејиб ки, Адолф Һитлер вахтилә Австрија вә Чехословакијаны ишғал етдикдән сонра Мүнхендә һәрәкәтинә ҹаваб верилмәјәндә дикәр өлкәләри дә зәбт етмәјә киришди. Һазырда ишғалчы Ермәнистан да һәмин сијасәти јүрүдүр. Бу өлкә Дағлыг Гарабағ бөлкәсини вә әтраф рајонлары зәбт етмәклә 30 илдир ки, Азәрбајҹан торпагларыны ишғал алтында сахлајыр. Тәәссүф ки, көзү дојмајан ишғалчы Ермәнистан она тутарлы ҹаваб верилмәдији үчүн даһа чохуну истәјир. Бу өлкәнин вандализм сијасәтинин гаршысы алынмалы вә тез бир заманда јериндә отурдулмалыдыр. Азәрбајҹан Президенти Илһам Әлијевин Русијанын нүфузлу нәшри олан “Натсионалнаја оборона” журналына вердији мүсаһибәсиндә вурғуладығы кими, һәм тарихи әдаләт, һәм дә бејнәлхалг һүгуг бахымындан Дағлыг Гарабағ Азәрбајҹанын ајрылмаз тәркиб һиссәсидир.

И.Вәлизадә Азәрбајҹанын орду гуруҹулуғунда бөјүк уғурлар газандығыны диггәтә чатдырыб. Билдириб ки, өлкәнин Силаһлы Гүввәләри ән мүасир силаһлар вә һәрби техника илә тәҹһиз едилиб. Тәсадүфи дејил ки, “Клобал Фирепоwер-2019”ун һесабатына көрә, Азәрбајҹан дүнјанын ән күҹлү ордуларынын рејтингиндә 52-ҹи јердә гәрарлашыб. О, дөвләтин һәрби гуллугчуларын сосиал мәсәләләрини дә диггәтдә сахладығыны гејд едәрәк билдириб ки, ордуда 20 ил гүсурсуз хидмәт етмиш һәрбчиләр дөвләт һесабына пулсуз мәнзилләрлә тәмин едилир.

Политолог бу күн стратежи тәрәфдашлыға әсасланан Азәрбајҹан-Русија икитәрәфли достлуг мүнасибәтләринә дә тохунуб: “Азәрбајҹан һәр заман шимал гоншумуз Русија илә әмәкдашлыға мүһүм өнәм верир. Өлкәләримиз арасында илләрин сынағындан чыхан достлуг әлагәләри мөвҹуддур. Һазырда тәрәфләр тиҹарәт, нәглијјат, енеркетика, һуманитар саһә, туризми, инновасијалар вә кәнҹләр сијасәтини әһатә едән беш јол хәритәси чәрчивәсиндә әмәкдашлығы давам етдирирләр. 2019-ҹу илдә өлкәләримиз арасында әмтәә дөвријјәси 20 фаиз артыб вә 3 милјард доллардан чох олуб. Прогнозлар рекионда мүһүм нәглијјат артеријасы кими Шимал-Ҹәнуб дәһлизинә еһтијаҹ даһа да артаҹағыны демәјә әсас верир. Русија илә Азәрбајҹан арасында һәрби-техники әмәкдашлыг әлагәләри дә инкишаф едир. Русија дәфәләрлә өзүнү етибарлы тәрәфдаш кими тәсдиг едән Азәрбајҹанла әмәкдашлыгда мараглы олдуғуну диггәтә чатдырыб вә Ермәнистан бундан чох нараһатдыр”.

О вурғулајыб ки, Азәрбајҹан нәинки Русија, дикәр өлкәләрлә дә мүнасибәтләрдә стабил сијасәт јүрүдәрәк өзүнү етибарлы тәрәфдаш кими көстәрир. Буну өлкәмизин ОПЕС+ форматында фәал иштиракы да сүбут едир. Азәрбајҹан Президентинин дә гејд етдији кими, һәр бир өлкәнин енержи тәһлүкәсизлији онун милли тәһлүкәсизлијинин ајрылмаз тәркиб һиссәсидир. Тәсадүфи дејил ки, јүксәк инкишаф јолу кечән Азәрбајҹан әввәл електрик енержисини вә тәбии газы идхал етдији һалда, инди онларын ихраҹатчысына чеврилиб. Давос Дүнја Игтисади Форумунун рејтингиндә електрик енержисинин әлчатанлыг әмсалына көрә Азәрбајҹан дүнјада икинҹи јери тутур. Бу, јүксәк наилијјәтдир вә инаныры ки, өлкәмизин инкишафынын гаршысыны һеч бир гүввә ала билмәјәҹәк.

ДАҒЫСТАН СӘҺИЈЈӘ НАЗИРЛИЈИ 14 ТӘҸИЛИ ЈАРДЫМ МАШЫНЫ АЛЫБ

Маһачгала, 11 мај. 14 шәһәр вә бөлкә тибб мүәсисәси үчүн бөлкә сәһијјә назирлији тәҹили јардым машынлары алды. Бу барәдә акентлијә идарәнин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилиб.

«Тәҹили јардым машынларынын алынмасына республика бүдҹәсиндән вәсаит ајрылды. Јахын вахтларда Русија Федерасијасынын сәнаје вә тиҹарәт хәттиндә тәҹили јардым хидмәтләри үчүн даһа 30 нәглијјат васитәсинин тәдарүкү көзләнилир ки, бунлар да тибб мүәссисәләри арасында ән чох еһтијаҹ әсасында пајланыр».

Кечән ил республиканын сәһијјә назирлији 108 тәҹили јардым машһыны алыб. Бу сајдан 38 автомобил, тәклиф мүддәтиндә гәнаәт едилән пул сајәсиндә алынмышдыр.

ВЛАДИМИР ВАСИЛЈЕВ ДАҒЫСТАНДА МӘҺДУДЛАШДЫРЫЧЫ ТӘДБИРЛӘРИН ЈУМУШАЛДЫЛМАСЫ ШӘРТЛӘРИНДӘН ДАНЫШДЫ

Дағыстанын башчысы Владимир Василјев рекионал телевизија каналына вердији мүсаһибәдә республикада мәһдудлашдырычы тәдбирләрин раһатлашдырылмасынын шәртләриндән данышды. Әсас шәртләрдән бирини инфексијанын артым темпинин азалмасы адландырды. «Нә вахт азалма олачагса, о заман гәрар верәчәјик. Инди тарих һаггында данышмаг истәмирәм, сәһв етмәкдән горхурам. Инди ән вачиб шеј дағыстанлыларын әксәријјәтинин көстәрдији мүнасибәтидир, буна көрә чохларына тәшәккүр едирәм. Билирсиниз, буну дүнән бир чох инсандан илк дәфә ешитдим- ләгв етмә. Јәни инсанлар бунун нә дәрәчәдә тәһлүкәли олдуғуну баша дүшдүләр»,- деди Василјев, бәзиләринин исә «хәстәләри көстәрмәк» истәдикләрини хатырлатды.

Әлавә мәһдудијјәтләрдән данышан Дағыстан рәһбәри, мөвчуд маска режиминә әлавә олунмасындан да данышды.

Бүтүн бунлардан сонра гејд етди ки,һазырда республикада гида мүәссисәләри фәалијјәт көстәрир, онларын сијаһылары кенишләндириләчәк: «Мүтәхәссисләрлә һесаблашдыг, сәнаје потенсиалымызын 60 фаизи бу мүддәт әрзиндә ишләјиб, амма онлар Роспотребнадзорун бир шәртилә ишләдијини- тәһлүкәсизлик тәләбләринә чаваб вердикләрини сөјләди. Мән демәк истәјирәм ки, бир гәза баш верәрсә, бу мүәссисә тәбии олараг бағланачагдыр. Буну бүтүн саһибләр баша дүшмәлидир. Инди онларын һәр бири үчүн јалныз газанч вә кәлир һаггында дүшүнмәклә јанашы, һәм дә тәһлүкәсизлик гајдаларына чидди тәмин едилмәдикдә вә ја мүәссисәдә вирусун јајылмасы јаранарса һеч бир шејин мүмкүн олмајачағыны дүшүнүрәм».

Василјев һәмчинин һаваларын истиләшмәси илә әлагәдар јај кафеләринин ачылмасы тәклифини алдығыны да сөјләди. «Тәклифләр чохдур, гәраркаһ даим ишләјир. Роспотребнадзор тәрәфиндән бүтүн бу тәклифләримиз вар вә јалныз бундан сонра гәрарлар верилир. Әввәл дә демишәм ки, мүәјјән рискләр көтүрмәјә һазырам, амма дикәр инсанларын һәјатына, дағыстанлыларын һәјаты баһасына дејил»,-деди.

Дағыстан рәһбәри бүтүн сакинләри анлајышла давранмаға вә бир аз даһа узағы көрмәјә чағырды: «Ким билир, бәлкә јазын сонуна гәдәр давраныш гајдаларыны дәјишә биләрик. Азалдылмасы сиздән вә мәндән асылыдыр»,-деди Владимир Василјев.

АНАТОЛИ КАРИБОВ ДАҒЫСТАНДА КОРОНАВИРУСЛА БАҒЛЫ ВӘЗИЈЈӘТ БАРӘДӘ ИЧТИМАИЈЈӘТИ МӘЛУМАТЛАНДЫРАЧАГ

Маһачгала 12 мај. Дағыстан һөкумәти Сәдринин биринчи мүавини Анатоли Карибов республикада коронавирусун јајылмасы илә бағлы вәзијјәт барәдә мүтәмади олараг күтләви информасија васитәләри васитәсилә ичтимаијјәти мәлуматландырачагдыр. Буну Дағыстанын башчысы Владимир Василјев рекионал телевизија каналына вердији мүсаһибәсиндә ачыглајыб.

О, гејд етмишдир ки, бу хәстәлијә әввәлчә һөрмәтли вә һамынын таныдығы Анатоли Карибовун өзү дә јолухмуш вә COVID-19-дан мүаличә олунмушдур: «Лакин о гаршысында мәгсәд гојмуш, нәтиҹәтлә јатагдан галхараг: «Сағалачағам»,- демишдир. Мајын 12-дәк ону евдә еһтијатда сахладыг, чүнки һәр ан өзүмүз дә хәстәләнә биләрик. Биз нормал инсанларыг вә буну јахшы баша дүшүрүк».

Дағыстан рәһбәри даһа сонра гејд етди ки: «Әһали кәскин суаллар верир, бунларын арасында : һөкумәт нијә сусур, нијә һесабат вермир? Мән бунун нә олдуғуну баша дүшүрәм, чүнки бир вахтлар мән һәм Норд-Остдакы һадисәләр барәдә һәм Русија сакинләринә, һәм дә дүнја ичтимаијјәтинә мәлумат вермишдим. Анатоли Шамсутдинович илә инди гәраркаһ үзвү олараг КИВ васитәсилә республикадакы вәзијјәт барәдә мәлумат верәчәјимизә даир разылыға кәлдик. Бу, мүтәмади олараг едиләчәк ки, әһали илә һакимијјәтин даим үнсијјәти олсун»,-деди.

ДӘРБӘНДДӘ ӘФГАН ВЕТЕРАНЛАРЫ СЕНАТОР СҮЛЕЈМАН КӘРИМОВДАН ПУЛ СЕРТИФИКАТЛАРЫ АЛДЫЛАР

Дәрбәнд шәһәр администрасијасынын мәтбуат мәркәзиндән верилән хәбәрә көрә мајын 13-дә шәһәрин мери Хизри Абакаров Әфганыстан республикасында бејнәлхалг вәзифәләрини јеринә јетирән һәрби гуллугчуларын аиләләринә бирдәфәлик мадди јардымын верилмәси вә пајланмасы илә бағлы ишчи групунун ичласыны кечирмишдир.

Русиј а Федерасијасы федерал Мәчлиси Федерасија Шурасынын үзвү Сүлејман Кәримов тәрәфиндән 7,8 милјон рубл мәбләғиндә мадди јардымын көстәрилмәси үчүн вәсаит ајрылмышдыр.

Көрүшдә Дәрбәнд администрасијасы башчысынын мүавини Видади Зејналов, Дәрбәнд рајону, Дәрбәнд вә Дагестанскије Огни шәһәрләринин һәрби комиссары Адил Гулијев, Дәрбәнддәки хүсуси сосиал мүдафиә идарәләринин рәиси Лјудмила Терешенко, Дәрбәнд Әфганыстан ветеранлары Шурасынын сәдри Әләкбәр Рәсулов вә шура үзвләри иштирак етмишләр.

Дәрбәнд Әфганыстан ветеранлар бирлији, сосиал рифаһ шөбәси вә ваһид сосиал хидмәтләр Мәркәзинин ишчиләри илә бирликдә Әфганыстан аиләләринин вә газиләринин сијаһысыны јохламаг үчүн мәгсәдјөнлү ишләр һәјата кечирди.

Бу күнә гәдәр 31 Әфганыстан ветеранына пул верилиб, 25 ветеран дул вә бир ветеранын анасы да мадди јардым алыблар.

Үмумиликдә 176 нәфәр мадди јардым алачаг: Әфганларын 25 дул гадыны вә ики ветеран аналарынын һәр бири 50 мин рубл, һәддиндән артыг чәтин шәраитдә јашајан әфган һадисәләринин бир ветераны- 1 милјон рубл, чәтин шәраитдә јашајан 3 иштиракчы һәр бири 100 мин рубл алачаг. Галан мәбләғ әфган һадисәләринин 145 иштиракчысы арасында бәрабәр пајланачаг.

Бүтүн бејнәлмиләл Әфган дөјүшчүләри адындан бу диггәтә көрә Дағыстандан олан сенатор Сүлејман Кәримова вә Дәрбәнд шәһәринин башчысы Хизри Абакарова тәшәккүр едирәм. Бизи белә чәтин бир вахтда вә мүгәддәс Рамазан ајында шад етдиниз. Сиз бејнәлмиләлчи дөјүшчүләримизин хидмәтләрини јүксәк гијмәтләндирирсиниз, Дәрбәнд халгына дәфәләрлә көмәк едир, гәдим шәһәрин инкишафы үчүн һәр шеји гијмәтләндирирсиниз, Дәрбәнд халгына дәфәләрлә көмәк едир, гәдим шәһәрин инкишафы үчүн әлиниздән кәләни әсиркәмирсиниз. Уча Аллаһ бүтүн хејирхаһ ишләринизи гәбул етсин»,- дејә Әфганыстан мүһарибәсинин ветераны тәшәккүр етмишдир.

Дәрбәнд шәһәринин сосиал мүдафиә вә дөвләт идарәчилији Идарәсинин мүдири Лјудмила Терешенко, Дәрбәнд шәһәринин башчысы Хизри Абакаров вә сенатор Сүлејман Кәримов Дәрбәнд шәһәринин инкишафындакы əвәзсиз төһфәләринә, сакинләринә көстәрилән диггәтә көрә, һәмчинин карантин дөврүндә вәтәндашлара хејријјәчи көмәјә көрә тәшәккүрләрини билдирди.

Көрүш заманы Хизри Абакаров Дәрбәнд рајону, Дәрбәнд вә Дагестанскије Огни шәһәрләринин һәрби комиссары, һәмчинин Әфганыстан мүһарибәсинин иштиракчысы Адил Гулијевин дикәр ветеранларын хејринә сенатор Сүлејман Кәримов тәрәфиндән верилән пул вәсаитиндән имтина етдијини вурғулады.

Көрүш заманы шәһәр башчысынын мүавини Вдади Зејналов, бејнәлмиләлчи әскәрләрин тәгдим етдији сәнәдләрдә бир чох чатышмазлыг олдуғуна вә пул көчүрмәсиндә сәһв һесаб мәлуматларыны көстәрдијинә көрә сертификатларын пајланмасы ишинин бир гәдәр јавашладығыны гејд етди.

Көрүшүн сонунда Хизри Абакаров мәсул шәхсләрә Әфган-дөјүшчүләринә пул сертификатларынын пајланмасыны сүрәтләндирмәји тапшырды.

АЗӘРБАЈЧАНЛЫЛАР ҺӘКИМЛӘРӘ ҺӘДИЈЈӘ ЕДИБ

Русијанын Мурманск вилајәтинин Азәрбајҹан диаспору "һәкимләрә тәшәккүр" шүары алтында кечирилән Үмумрусија аксијасына гошулуб. "Азәрбајҹан мәдәнијјәт мәркәзи" ичтимаи тәшкилатынын сәдри Афил Һүсејнов вә онун мүавини Һүсејнәли Һүсејнов "Јединаја Россија" Партијасынын көнүллүләри мәркәзинин вә Үмумрусија Халг Ҹәбһәсинин көнүллүләри вә Мурманск вилајәт думасынын депутаты Јури Шадринлә биркә Кола Рајон Мәркәзи Хәстәханасынын тибб ишчиләринә 125 мин Русија рублу мәбләғиндә 1200 килограм тәзә мејвә вә тәрәвәз һәдијјә едибләр. Мәһсуллар бир микроавтобуса јығылараг "Јединаја Россија" Партијасынын көнүллүләри мәркәзинин кечирдији #СпасибоВрачам ("һәкимләрә тәшәккүр") аксијасы чәрчивәсиндә хәстәханаја кәтирилиб. Бизим һәмјерлиләримиз олан Һүсејнов гардашлары хәстәхананын һәкимләринә вә бүтүн тибби һејәтә онларын коронавирус инфексијаја гаршы мүбаризәјә јөнәлмиш фәдакар әмәјинә көрә тәшәккүр едибләр.

Мурманск вилајәтиндәки "Азәрбајҹан мәдәнијјәт мәркәзи" ичтимаи тәшкилатынын вә РАКБ-нин јерли нүмајәндәлијинин мәтбуат катиби Әлиһүсејн Шүкүров билдириб ки, азәрбајҹанлыларын милли мәдәни бирлији - рекионда ән фәал гурумлардан биридир. Пандемијанын мүрәккәб дөврүндә Азәрбајҹан диаспору кәнарда галмајыб. Мәсәлән, онлар јашлы инсанларла ишләјән көнүллүләрин исти јемәклә тәмин олунмасыны тәшкил едирләр. Бу күн һәкимләр риск зонасында, нечә дејәрләр, өн ҹәбһәдәдирләр. Онларын шимал сакинләринин дәстәјинә чох еһтијаҹы вар. Кечән һәфтә мәдәнијјәт мәркәзинин нүмајәндәләри көнүллүләрә мүраҹиәт едәрәк, инди коронавирус инфексијасына гаршы мүбаризәнин өн ҹәбһәсиндә оланлара көмәк көстәрмәји тәклиф едибләр. Әмәкдашлыг мәсәләләри мүзакирә едиләндән сонра Кола Рајон Мәркәзи Хәстәханасына витаминли һуманитар јүк көндәрмәк гәрара алыныб.

"Јединаја Россија" Партијасынын Русија Федерасијасынын Мурманск вилајәтиндә Ичтимаи гәбул отағынын сәдри Јури Шадрин дејиб: "Молдованы, Азәрбајҹаны вә башга рекионлары тәмсил едән милли-мәдәни мәркәзләр, ичтимаи тәшкилатлар көнүллүләрә көмәк едир, онлар үчүн гида мәһсуллары кәтирир, һәмчинин онлары исти јемәклә тәмин едирләр".

Мурманск вилајәтиндәки "Азәрбајҹан мәдәнијјәт мәркәзи" ичтимаи тәшкилатынын сәдринин мүавини Һүсејнәли Һүсејнов Кола Рајон Мәркәзи Хәстәханасынын коллективинә мүраҹиәтлә дејиб: "Коронавирус пандемијасы бизим үмуми бәдбәхтлијимиздир. Сиз өз үзәринизә чидди зәрбә көтүрмүсүнүз вә бу вәзијјәтдә сизин әмәјиниз гијмәтсиздир. Сизин гаршынызда баш әјирик! Биз сизә миннәтдарлыг әламәти олараг 1 тон 200 килограм тәзә мејвә, тәрәвәз, шорабә вә тәбии ширә кәтирмишик. Үмид едирик, бу сизин иммунитетинизи мөһкәмләтмәјә көмәк едәҹәк.

Кола Рајон Мәркәзи Хәстәханасынын баш һәкиминин мүавини Александр Вохминов көстәрилмиш көмәјә көрә хәстәхананын тибб ишчиләри адындан Азәрбајҹан диаспорунун нүмајәндәләринә, "Јединаја Россија" Партијасынын вә Үмумрусија Халг Ҹәбһәсинин көнүллүләр мәркәзинә тәшәккүрүнү билдирәрәк дејиб: "Чәтин дөвр башланыб, амма коллективимиз вар күҹү илә ишләјир, биз әлимиздән кәләни едирик. Мүәјјән проблемләр вар, амма биз онлары һәлл едирик. Сағ олун ки, бизи сөзлә дә, әмәли ишлә дә дәстәкләјирсиниз. Бу, һәгигәтән, чох хошдур"!

Кола Рајон Мәркәзи Хәстәханасы өз профилини тамамилә дәјишәрәк пневмонијанын хәстәханаданкәнар мүаличәси үзрә ихтисаслашыр. Хәстәхананын персоналы пасијентләрлә иш үчүн зәрури васитәләрлә тәчһиз едилмишдир. Бу күнләрдә терапевт вә анестезиолог-реаниматолог һәкимләр хүсусилә кәркин режимдә ишләмәли олурлар.

ТИББ БАҸЫЛАРЫНЫ ПЕШӘ БАЈРАМЛАРЫ МҮНАСИБӘТИЛӘ ТӘБРИК ЕТДИ

Республиканын сәһијјә назири Ҹамалудин Һаҹыибраһимов, орта тибб ишчиләрини (тибб баҹыларыны вә орта тибб ишчиләрини) пешә бајрамлары- Бејнәлхалг шәфгәт баҹысы Күнү мүнасибәтилә тәбрик етди. Бу барәдә акентлијә сәһијјә назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилиб.

Шөбә хатырлатды ки, тибб баҹылары Күнү јалныз 1947-чи илдә рәсми тарих тәјин едилмәсинә бахмајараг, 150 илдән артыг бир мүддәтдә гејд олунан ән гәдим пешә бајрамларындан биридир.

«Тибб баҹысы садәҹә бир пешә дејил. Өмрүнү инсан сағламлығына хидмәт едән инсанлара дәрин һөрмәт вә миннәтдарлығымы билдирмәк истәјирәм. Бу күнләрдә бир чохунуз COVID 19-а гаршы мүбаризәнин башындасыныз вә һәр күн инсанларын һәјатыны хилас етмәкдә иштирак едирсиниз. Дөзүмлүлүјүнүзә, сәбринизә вә пешәкарлығыныза көрә тәшәккүр едирәм», дејә назир гејд едиб.

О, һәмчинин коронавирус инфексијасы илә мүбаризә апаран һәкимләрә көмәк едән вә дәстәк верәнләрин һамысына тәшәккүрүнү билдирди: иш адамлары- фәрди горујуҹу васитәләр вә тибби аваданлыглары үчүн әлавә олараг; аптек саһибләри- рајонлара верилән әлавә дәрман дәстләри үчүн; кечә-күндүз хидмәт апаран һәким групларыны јерләшдирмәк үчүн әсасларыны тәмин едән вә онлары јемәклә тәмин едән саһибкарлар; садәҹә һәкимләрин ишинә вә онлара иш әлавә етмәмәк үчүн «евдә гал» режиминә риајәт едән инсанлара тәшәккүр едирәм.

ВЛАДИМИР ВАСИЛЈЕВ ДӨЈҮШЧҮ-ХИЛАСКАРЫН ГАРШЫСЫНДАКЫ ӘБӘДИ МӘШӘЛИН ӨНҮНӘ ЧИЧӘК ГОЈДУ

9 Мај Гәләбә күнү Дағыстанын башчысы Владимир Василјев, Дағыстан Республикасы Һөкумәтинин Сәдри Артјом Здуновла бирликдә дөјүшчү- хиласкарын абидәси өнүндәки Әбәди Мәшәлин өнүнә күл дәстәләри гојдулар.

Хатырладаг ки, бу ил өлкәдә фашист Алманијасы үзәриндә Гәләбәнин 75 иллији гејд олунур. Бу мүһарибәдә Дағыстанын ән јахшы оғул вә гызларынын чоху дөјүш мејданларында икидликлә һәлак олдулар, Бөјүк Гәләбә наминә өз һәјатларыны гурбан вердиләр. Шәһәрин мәркәзиндә учалдылмыш абидә һәмјерлиләрин мүбарәк хатирәсинә олан дәрин еһтирамын ифадәсидир.

РУСИЈА СӘҺИЈЈӘ НАЗИРИНИН МҮАВИНИ ОЛЕГ ГРИДНЕВ ДӘРБӘНДӘ СӘФӘР ЕДИБ

Дәрбәнд шәһәр администрасијасынын мәтбуат хидмәтиндән верилән мәлумата көрә мајын 13-дә Русија Федерасијасынын сәһијјә назиринин мүавини Олег Гриднев вә Дағыстанын сәһијјә назири Чамалудин Һачыибраһимов Дәрбәнд мәркәзи шәһәр хәстәханасында олмушлар.

Онлар сәтәлчәм вә COVID-19 хәстәләринин вәзијјәтини јохламыш, мүвәггәти хәстәханалара чеврилмиш ушаг шөбәси әсасында јерләшдирилмиш јени бир хәстәханаја баш чәкмишләр.

Олег Гриднев Дағыстанда инсидентин артмасынын олдугча сүрәтли олдуғуну гејд едиб. Бу илк нөвбәдә республика әһалисинин өзүнү тәчридетмә мәсәләсинә кифајәт гәдәр чидди јанашмамасы илә әлагәдардыр. Үстәлик, коронавирус епидемијасы илә јанашы, пневманија һаллары да артыр. Инсанлары еһтијач олмадан евдән чыхмамаға, гонаглары гәбул етмәмәјә, дәфн мәрасимләринә кетмәмәјә чағырды.

«Инди сағламлығыныз, јахынларынызын вә доғмаларынызын тәһлүкәсизлији барәдә дүшүнмәк чох вачибдир. Хәстәлик чох тез јајылыр, өләнләрин сајы артыр. Евдә галмагла өзүмүзү вә аиләмизи горуја биләрик. Һамымыз бунунла бирликдә мүбаризә апармалыјыг! Дәрбәнддә исә, көрүрәм сәтәлчәм вә хәстәләрин мүаличә үчүн систем COVID -19 формалашыр, лакин гејри- мүтәшәккил бир сыра мәсәләләр гејд олунур. Биз республика рәһбәрлији вә Дағыстан сәһијјә назирлији илә бирликдә вәзијјәтин јахшылыға доғру дәјишдирилмәсинин тактикасыны мјүәјјән едәчәјик», -дејә Олег Гриднев шәрһ етмишдир.

Сонра гејд етмишдир ки, «тәмиз» вә «гырмызы» зоналарда ишин тәшкили просесини тәшкил едәчәк бир епидемиоложи груп Дәрбәнд мәркәзи шәһәр хәстәханасына көндәриләчәк. Онлар хәстәханада ишләјән һәкимләрә мәсләһәт вә онлара дәгиг көстәришләр верән ихтисаслы реанимасија вә јолухучу хә-

стәликләр үзрә мүтәхәссисләр кәләчәкләр.

«Мән шәһәр сакинләрини әмин етмәк истәјирәм ки, Русија Федерасијасынын сәһијјә назирлији бу вәзијјәти даим изләјәчәкдир. Онсуз да Дағыстанда сәһијјә назирлијинин гәрары илә хәстәлијин мүаличәси үчүн лазыми дәрманларын тәдарүкү давам етдирилир. Бүтүн республикаја максимум јардым көстәрмәјә чалышачағыг. Инди бөјүмәнин азалмасынын вә нә вахт олачағыны прогнозлашдырмаш чәтиндир, лакин мөвчуд вәзијјәтә көрә, зирвәни мај ајынын сонунадәк арадан галдырачағыг»,-дејә Олег Гриднев билдириб

БАҒЫРОВ ҺАГГЫНДА ГЕЈРИ – АДИ ФАКТЛАР

Бу күнләрдә тарихин ән галмагаллы шәхсләриндән олан Мирчәфәр Бағыровун аным күнүдүр. www.derbend.ru бу мүнасибәтлә онун һаггында бизә аз бәлли олан фактлары тәгдим едир.

Мирчәфәр Бағыров илк тәһсилини моллаханада алыб. Сонра ону Гусар рајонунда ләзкиләр јашајан Нәчәфкәндә мүәллим тәјин едирләр. Мирчәфәр бу кәнддә бир илә јахын мүәллим ишләјир. Илк дәфә ләзки гызларыны мәктәбә чәлб едир. Ејни заманда, гыса мүддәтдә ләзки дилини өјрәнир.

Атасы Мираббас, анасы Јахшы ханымдыр. Мирчәфәр аиләләриндә ән кичик ушаг олуб. Бөјүк бачысы Сејид Мәсумә 1883-чү илдә анадан олуб. О, Һәштәрханда ишләјәркән Марија адлы бир задәкан гызыјла аилә гурур вә бу никаһдан 1919-чу илдә Чаһанкир (Владимир) адлы оғуллары дүнјаја кәлир. 1926-чы илдә Марија вәфат едир. Мәсумә вә дикәр бачысынын тәкиди илә Мирчәфәр Бағыров 4 илдән сонра Ичәришәһәрдә јашајан Јевкенија Михајловна илә аилә гурур. Бу никаһдан 1932-чи ил августун 9-да икинчи оғлу Чен дүнјаја кәлир.

Бағыров Губа гәзасынын валиси Әли Зизикскинин јанында мүавин кими ишләдији дөнәмләрдә дашнаклара гаршы дөјүшүб. Руденконун апардығы мәһкәмә просесиндә дә Мирчәфәр Бағырова верилән маддәләрдән бири Губада милләтләрарасы мүнагишәдә иштиракла бағлы олуб.

Бөјүк бачысынын нәвәси Мәммәдтағы Бағыров дејир ки, о дөврә гәдәр Мирчәфәр Бағыровун горуја билдији зијалыларын ичәрисиндә Үзејир Һачыбәјов, Микајыл Рәфили олуб: “Әкәр Һүсејн Чавид Мүсават Партијасынын үзвү олсајды, ону күлләләјәчәкдиләр. Мүсават Партијасынын үзвү олмајыб. Иттиһамда онун Мүсават Партијасына рәғбәт бәсләдији гејд олунуб. Бу сәбәбдән сүркүн едилиб. Анчаг Мирчәфәр Бағыровун Һүсејн Чавидә һөрмәти олуб, 1937-чи илә гәдәр ону горујуб. Мән сәнәдләрә истинад едирәм. Һүсејн Чавидин јашадығы бина дөвләт идарәсинә мәхсус иди. Һәмин бинада бир нечә нәфәр јашајыр. Онларын һамысыны орадан чыхарырлар. Һүсејн Чавид Мирчәфәр Бағырова мәктуб јазыр ки, хаһиш едирәм, бурада јашајым, чүнки ејвана чыханда Хәзәри көрүрәм, илһам алырам. Мирчәфәр Бағыров Һүсејн Чавидә

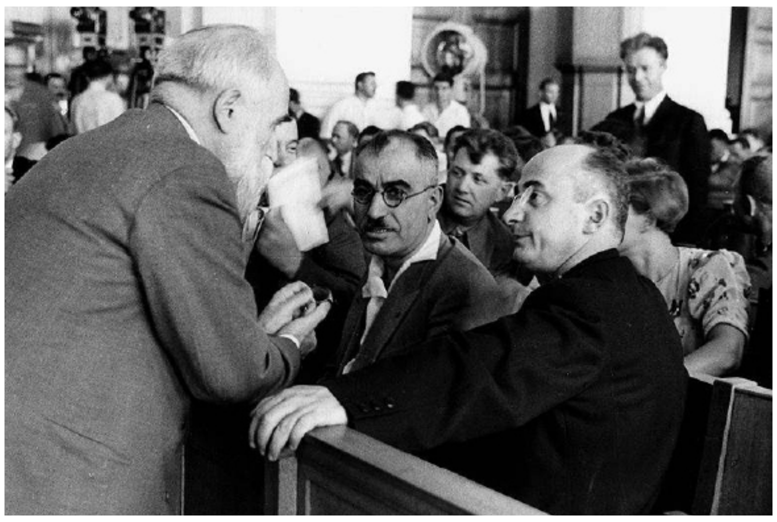

һәмин бинада јашамаға ичазә верир. Јәни Мирчәфәр Бағыров Чавидин хәтрини истәјиб. Анчаг ону 1937-чи илдә репрессијадан горуја билмәјиб”.

Дејиләнә көрә, Бағровун сонрадан тәәссүфләндији өлүмләрдән бири Микаыл Мүшфигин өлүмү олуб. Мүшфигин өлүмүндән бир мүддәт сонра о, беләдејиб: “О ушағын күнаһы нә иди? Ахы ону тәрбијәләндирмәк оларды.”

37-чи ил репрессијасындан Мирчәфәрин горудуғу инсанлардан бири дә Мирмөвсүм аға олуб. Иддиа олунур ки, Мирмөвсүм ағанын евиндә анти-совет тәблиғаты апарылыб. Мирмөвсүм ағаја көрә Бағыровун бачысы Мәсумә гардашындан, јәни Мирчәфәр Бағыровдан хаһиш едиб. Мирчәфәр Бағыров Мирмөвсүм ағаја көрә шәхсән Сталинин гәбулуна кедиб. Ондан сонра Мирмөвсүм ағадан әл чәкибләр.

1937-чи илдә Мирчәфәр Бағыровун өзүнү дә һәбс едибләр. Она 10 күн ев дустаглығы верибләр.

Бағыров бөјүк оғлуну чох севиб. Чаһанкир авиасија мәктәбиндә охујуб. Икинчи дүнја мүһарибәси башлајанда тәјјарәчи олуб. Мүһарибәдә иштирак едиб вә 1 ил сонра јаралы һалда тәрхис олунуб. Анчаг атасы Мирчәфәр Бағырова мәктуб јазыб билдириб ки, әзиз ата, мән чамаатын көзүнә баха билмирәм, хәстә дејиләм, ичазә верин, һәрби хидмәтә кедим, мән сәнин, халгымызын адыны уча етмәлијәм. Чаһанкир јарарсыз олмасына бахмајараг, јенидән мүһарибәјә кедир. 1943-чү илин ијун ајында гејри-бәрабәр дөјүшдә 7-8 алман тәјјарәсини вуруб, сонда јаначағы гуртардығы үчүн тарана кедиб вә тәјјарәсини алман тәјјарәсинә чырпыб.

Мирчәфәр Бағыровун оғлу Совет Иттифагы Гәһрәманы адына лајиг көрүлүр. О вахт ССРИ Фөвгәладә Комиссијасынын сәдри Мирчәфәр Бағырова зәнк едиб ки, оғлун һәлак олуб, она Ленин ордени вә Совет Иттифагы Гәһрәманы ады верилиб. Мирчәфәр Бағыров дејир ки, хаһиш едирәм, оғлума Совет Иттифагы Гәһрәманы ады вермәјин. Һәзи Аслановун көмәклији илә онун оғлунун табуту Бакыја көндәрилиб. Әслиндә, табутун ичәрисиндә һеч нә олмајыб. Јазылыб ки, буну ачмаг олмаз. Јасамал гәбиристанлығында дәфн мәрасими олуб. Һазырда Чаһанкирин гәбри анасы Марија ханымын гәбринин јанындадыр.

1932-чи ил августунда Бағыровун икинчи евлиликдән олан оғлу Чен дүнјаја кәлир. Чен профессор, елмләр доктору олуб. 1971-чи илдә Москвада аилә һәјаты гуруб. 1978-чи ил 26 апрелдә онун бир оғлу олуб, адыны Мирчәфәр гојуб. Мирчәфәр дә 2005-чи илдә Һиндистанда мәзунијјәтдә олуб вә велосипеддә кедәркән гәза нәтичәсиндә һәлак олуб.

Мирчәфәр Бағыровун илк севкиси көркәмли пианочу вә маарифчи Хәдичә Гајыбова олуб. О, 3 дәфә әрдә олса да, Бағырова һеч вахт «һә» чавабы вермир. Буна көрә, Бағыров ону һәбс етдирир вә сонунчу дәфә «һә» чавабыны алмаг истәјир. Бу дәфә дә “Јох” сөјләјән Гајыбованы күлләләјир вә һәр кәсин гаршысында һөнкүр-һөнкүр ағлајыр.

«Дағлар гызы Рејһан» маһнысынын реал гәһрәманы Рејһан адлы ханым олуб. 1918-чи илин март сојгырымларында тој күнү онун һәјат јолдашы ермәниләр тәрәфиндән өлдүрүлүр, өзү исә зорланмасын дејә ајагјолуна кириб үстүнә нәчис јахыр вә гуртула билир. Башына дәстә топлајараг Губада Кәлингаја адлы јердә ермәнилләри дармадағын едир. Сонрадан 1928-чи илдә антисовет дамғасы вуруларағ, күлләләнмәјә көндәриләркән Мирчәфәр Бағыров ону мүдафиә едир. Ады вә сојады дәјишдирилән Рејһан ханым Крыма монастра јерләшдирилир.

Азәрбајчан радиосу Түркијә вә Иран үчүн верилишләр вермәјә башлајыр. Бу верилишләрин кејфијјәтинә, сијаси идеоложи характеринә шәхсән Мирчәфәр Бағыров өзү нәзарәт едир. Биринчи верилишдә Сара ханым вә Хан Шушински чыхыш етмәлијдиләр. Сара ханым “Күрдүн көзәли” маһнысыны ифа етдиқдән сонра Мирчәфәр Бағыров ону јанына чағырыр. “Гызым, даһа нәји охујачагсан?”, - дејә суал едир. Сара ханым “Губанын ағ алмасы” маһнысыны” чавабыны верир. Бу чаваб Мирчәфәр Бағыровун хошуна кәлир вә она дејир:

- Гызым, сәнин адын әчнәби адлара охшајыр. Дејәчәкләр, јәгин, бу гыз јәһудидир. Бәлкә, адыны дәјишәк?

22 јашлы Сара чәкинмәдән, фикирләшмәдән һамынын јанында “Ата-бабанын гојдуғу ады дәјишмәзләр” дејә чаваб верир.

Бағыров 1955-чи илдә һәбсә алыныб, истинтага чәлб олунмуш, Бакыда 12-26 апрел 1956-чы ил тарихдә кечирилмиш мәһкәмәдә мәһкәмәнин һөкмү илә ән ағыр чәзаја – күлләләнмәјә мәһкум едилмиш вә рәсми мәлумата көрә һөкм јеринә јетирилмишдир. Мирчәфәр Бағыровун мәһкәмәси индики «Шәһријар» клубунда кечирилиб. Онун мәһкәмәсини Нүрнбергдә ССРИ-нин нүмајәндәси олан прокурор Руденко апарырды.

Шаһидләрин сөзләринә көрә, Бағырова һөкм охундугдан сонра онун мәһкәмә һејәтиндән јеканә бир хаһиши олур; мүһарибәдә гәһрәманчасына һәлак олан оғлу Мир Чаһанкирин гәбрини зијарәт етмәк истәјир. Мәһкәмә һејәти Бағырова ичазә верир. О, көзәтчиләрин мүшајиәти илә гәбиристанлыға кедир, оғлунун мәзарыны охшајараг, онунла данышмаға башлајыр. Гурумуш додаглары илә оғлунун баштдашындан өпүр. Бу ан онун көзләриндән ахан јаш мәзарын синәдашына төкүлүр. Ани бир сәссизлик һөкм сүрүр. Бу сәһнәдән гәһәрләнән һәрби конвојун азәрбајчанлы үзвләри рус командирләрдән Бағырова мане олмамаларыны хаһиш едирләр. Бағыровун оғлунун мәзары илә видалашмасы 1 саат 26 дәгигә чәкир. Сонда о, оғлунун көз јаслары илә исланмыш синәдашындан өпәрәк дәриндән аһ чәкир вә: “Сәнин јанында өлмәк мәнә гисмәт олмады“, дејәрәк, көзләрини оғлунун мәзарындан чәкмәјәрәк орадан ајрылыр.

Мајын 5-дә һөкм ичра олунур вә Мирчәфәр Бағыров Бајыл һәбсханасынын кимсәсизләр гәбиристанлығында дәфн олунур. Онун бачысы нәвәсинин сөзләринә көрә, сонрадан Бағыровун мәзарындакы галыглар топланылараг вәсијјәтинә әсасән оғлу Чаһанкирин јанында басдырылыб.

«ЧӨРӘКДӘН ТӘСБЕҺ ДҮЗӘЛДӘРДИМ АММА»- МҮСАҺИБӘ

Ҝүнүмүздә зәриф чинсин нүмајәндәләри арасында кишиләрә хас пешәләрлә мәшғул оланлар чохларынын марағына сәбәб олур. Кимиси фәһләликлә, кимиси електрик әшјаларынын тәмири илә, кимиси дәмирчиликлә мәшғул олур. Будәфәки гәһрәманымыз да тамамилә фәргли пешәни сечиб.

Фәхријјә Ибраһимова һазырладығы бир-бириндән мараглы тәсбеһләрлә нәинки Азәрбајчанда, һәм дә харичи өлкәләрдә дә кифајәт гәдәр танынып.

www.derbend.ru бир-бириндән мараглы әл ишләри илә танынан Фәхријјә Ибраһимова илә мүсаһибәни тәгдим едир.

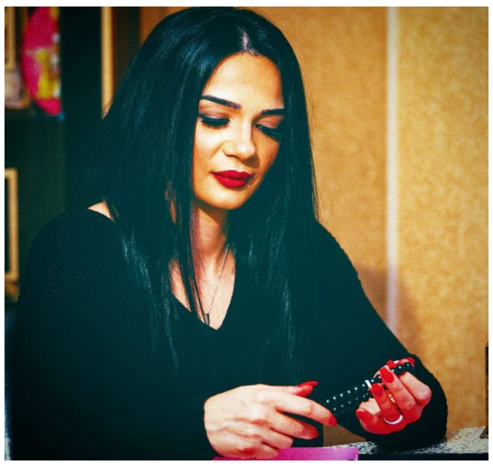

- Бир аз өзүнүз барәдә данышын.

- Мән 1989-чу илдә Чәбрајыл рајонунда анадан олмушам. Орта тәһсиллијәм. Бир гызым, бир оғлум вар. Оғлумун 15, гызымын 12 јашы вар.

- Нечә олду ки, тәсбеһ дүзәлтмәјә башладыныз?

- Танıдығым бир ханым тәсбеһ сифариш едәнә гәдәр бу ишлә мәшғул олачағымы дүшүнмүрдүм. Мән сәккиз ил әввәл декор-дизајн, декоратив ағачлар, гадын аксесуарлары дүзәлдирдим. Бир ҝүн бир ханым машынына асмаг үчүн тәсбеһ дүзәлтмәјими истәди. Онун үчүн һазырладығым тәсбеһи сосиал шәбәкәдә пајлашдым. Кифајәт гәдәр мараг чәлб етди. Бу исә хошума ҝәлди. Беләликлә, артыг јаваш-јаваш диҝәр ишләрими азалдыб, тәсбеһ һазырламаға даһа чох вахт ајырдым.

- Илк дүзәлтдијиниз тәсбеһ дә бу олуб?

- Бәли, һәмин ханымын сифариши иди. Үмид едирәм ки, о, тәсбеһи һәлә дә сахлајыб.

- Тәсбеһин нечә нөвү олур?

- Тәсбеһләрин бир чох нөвү вар. Мүсәлман вә католик тәсбеһләри дејилән ајрымлар вар. Амма сырф мүсәлман тәсбеһләриндән данышырыгса, онлар нормалда 11, 33, 99 дашдан ибарәт олур. Бу тәсбеһләр зикр етмәк үчүн истифадә едилмәлидир. Амма әввәлләр 500, 1000 дашы олан тәсбеһләримиз олуб. Онлары әсасән, дәрҝаһларда, тәккәләрдә истифадә едибләр. Тәригәт әһлинин - суфиләрин вә ирфан саһибләринин јығышдығы, тәлимат алдығы, илаһи һикмәти вә Аллаһ севҝисини өјрәниб анладығы мәкан тәккәләр адланыр. Орада узунмүддәтли зикр үчүн бу тәсбеһләрдән истифадә едибләр.

Амма бу ҝүн тәсбеһләрдән даһа чох зикр үчүн дејил, стресс атмаг, әсәбләри сакитләшдирмәк үчүн истифадә едирләр. Онларын сајы исә нә 11, нә дә 33 даш олур. Бу тәсбеһләр даһа чох әл өлчүсүнә ујғун олур. Аксесуар характерлидир. Бунун исә тәсбеһин әсл мәнасы илә јахындан вә ја узагдан һеч бир әлагәси јохдур. Инсанлар гәрибә бир тәрз јарадыб.

- Үмумијјәтлә, сизчә тәсбеһләри бир-бириндән фәргләндирән хүсусијјәтләр һансылардыр?

- Дүзәлтдијим тәсбеһләри бир-бириндән фәргләндирән чәһәтләрдән даныша биләрәм. Тәсбеһләрин өзүнә ҝөрә хүсусијјәтләрини формалашдыран истифадә едилән дашлар вә онларын енержиләридир. Елә дашлар вар ки, онларла ишләмәк инсана раһатдыр. Мүсбәт енержиси вар. Амма бәзи дашлар вар ки, чох ағыр енержиләри олдуғу үчүн һәр инсан онлары әлиндә сахлаја билмир. Башга шәхсә аид тәсбеһин енержисини дә һәр кәс гәбул едә билмәз. Мәсәлән, јашлы адамлардан (өлдүкдән сонра) галан әманәт тәсбеһләри ҝөстәрмәк олар. Онларын үзәриндә һәмин шәхсләрин енержиси вар. Бәзән инсанлара ағыр ҝәлә билир.

Нормалда хүсуси деталларла ејни дашлардан һазырланан тәсбеһләри дә бир-бириндән фәргләндирмәк мүмкүндүр. Үмуми олараг исә дүнјада тәсбеһләри бир-бириндән фәргләндирән әсас хүсусијјәт дашларынын сајыдыр. Сиз мүтәмади зикр едән инсана 27 дашдан ибарәт тәсбеһ версәниз, о, јәгин ки, буну гәбул етмәз. Чүнки минимум 33 даш лазымдыр. Стресс атмаг, һәзз алмаг үчүн тәсбеһ чевирән инсанлар исә дашларынын сајы даһа аз олан тәсбеһ истәјир.

- Ҝүнүмүздә тәсбеһ истифадә едән ханымлар чохдур?

- Бәли, әлбәттә вар. Намаз гылан ханымларымыз вар, зикр үчүн тәсбеһләрдән истифадә едирләр. Бундан башга, аксесуар кими тәсбеһдән истифадә етмәји севән ханымларымыз да вар.

- Сизә криминал аләмин хүсуси рәмзләри илә бағлы сифаришләр ҝәлир?

- Инанын ки, бу мәним ән чох јорулдуғум мәгамлардан биридир. Бу чүр сифаришләр мәнә чох ҝәлир. Лакин имкан дахилиндә бөјүк һиссәсиндән имтина едирәм. Мәнә мараглы олмаса да, сифаришләр ҝөтүрүрәм. Тәләбат һәддән артыг чохдур. Инанмазсыныз, бу истигамәтдә нә гәдәр сифариш алырам. Јаш групундан асылы олмајараг, ушаглар, ҝәнчләр, јашлы нәслин нүмајәндәләри "восми тәсбеһ" һазырламағымы истәјирләр. Әслиндә, мән тәблиғат характерли олмасыны истәмәдијим үчүн сифаришләрин чохундан имтина едирәм. Амма ҝәнчләрин буна белә мараг ҝөстәрмәсинә тәәссүф едирәм.

Сосиал шәбәкәдә әл ишләрими пајлашырам. Сәккиз ҝушәли улдузун әкс олундуғу тәсбеһләри пајлашанда јазылан шәрһләри, ҝәлән мүрачиәтләри ҝөрсәниз, садәчә, тәәччүбләнирәм. Чох мараг бәсләјирләр. Бир мүштәри варды, гијмәтиндән асылы олмајараг, икигат, үчгат гијмәт мүгабилиндә она криминал аләмә аид рәмзләрдән тәсбеһ һазырламағымы истәјирди. Инанмазсыныз, о тәсбеһи ҝөтүрмәјә һансы машынла ҝәлмишди. Мадди дуруму јахшы вәзијјәтдә олмајан бир инсанын бу чүр тәсбеһ үчүн исрар етмәсини анламадым.

- Һансыса тәсбеһи һазырламагдан имтина етмисиниз?

- Бәли, бир нечә дәфә олуб. Бир мүштәрим мәнә бүрчүнүн уғурлу једди дашы олдуғуну демишди. Һансы ки, дашларын рәнҝ вә мәна олараг бир-бири илә һеч бир контрасты, әлагәси олмајыб. Сифариш етмишди ки, һәмин дашларын бириндән үч әдәд, диҝәриндән беш әдәд олмагла гарышдырыб тәсбеһ дүзәлдин. О вә бәнзәр сифаришләрдән имтина етмишәм. Ортаја хош олмајан ҝөрүнтү ҝәлирди. Бу мәним әл ишимди вә истәмирәм ки, уғурсуз вариантлар олсун.

- Бу ҝүнә гәдәр дүзәлтдијиниз ән мараглы тәсбеһ һансы олуб?

- Һазырладығым ән мараглы тәсбеһләрдән бири зејтун чәјирдәкләриндән олуб. Әслиндә, мәнә үч әдәд зејтун чәјирдәјиндән һазырланан голбаг вермишдиләр. Онлардан тәсбеһ дүзәлтдим. Мәнә ҝөрә, бу, ән гејри-ади әл ишим олуб.

- Сифариш гәбул едәндә гијмәтләри һансы мејарлара ҝөрә тәјин едирсиниз?

- Сифаришләрин гијмәтләри материалындан асылы олараг дәјишир. Гијмәтләр әсасән дашларын өлчүләринә, сајына вә нөвүнә ҝөрә фәргләнир. Бу ҝүн һазырладығым тәсбеһләрин минимум гијмәти 25 манатдыр. Максимум исә 200 маната гәдәр артыр.

Тәсбеһдә истифадә етдијим аксесуарлар вар. Дәмир, металдан оланда гијмәт баһа олмур. Лакин ҝүмүш, гызыл аксесуарлардан истифадә етдијим заман чәкисиндән асылы олараг, гијмәтдә дә артым олур. Мүхтәлиф гијмәтли дашлардан, гызыл вә ҝүмүшдән һазырланан тәсбеһләр тәхминән ејни гијмәтә баша ҝәлир.

- Бир тәсбеһин дүзәлмәсинә нә гәдәр вахт сәрф олунур?

- Стандарт өлчүдә тәсбеһ дүзәлдирәмсә, максимум 10-15 дәгигә вахтымы апарыр. Хүсуси бәзәк вә ја аксесуарлардан истифадә едиб, јени бир дизајн јаратмаг истәјирәмсә, бир саат вахтымы ала биләр. Елә олуб ки, бир тәсбеһи бир нечә дәфә сөкүб јығмышам. 99 дашдан ибарәт тәсбеһ һазырлајырдым. Онун үзәриндә бир саата јахын ишләмишәм.

- Бу ҝүнә гәдәр дүзәлтдијиниз ән баһалы тәсбеһ һансы олуб вә онун гијмәтинин јүксәк олмасынын сәбәби нәдир?

- Чох мараглы суалдыр. Бу ҝүнә гәдәр һазырладығым ән баһалы тәсбеһин гијмәти 2500 манат олуб. Кифајәт гәдәр өзәл сифариш иди. Антик, гырмызы кәһрәбадан һазырламышдым. Өлчүсү дә бөјүк иди. Ондан сонра 220 маната ҝүмүшдән вә әлавә олараг әл јазылары илә ишләнмиш тәсбеһ һазырламышам. Чох зәһмәт чәкдијим тәсбеһләрдән икиси бунлар олуб. Бу чүр әл ишләрим ҝүнлүк сифаришләр арасында чох олмур. Ҝүндәлик алдығым сифаришләр даһа чох 25-200 манат аралығында олур.

- Нијә "Тесбеһин дәнәләринин сајы 101 олмалыдыр" дејирләр?

- Әслиндә, тәсбеһин дашларынын сајы 99 олур, һәр 33 дашдан бир исә аракәсмәләр гојулур. Бу сәбәбдән аракәсмәләр дә һесабланараг 101 дејилир. Әслиндә исә 99 дашдыр. Зикрдә истифадә едилдији үчүн, Аллаһын да 99 ады олдуғу дејилдијиндән тәсбеһ дашлары белә сајда олур.

- Сон дөврләрдә тәсбеһ дүзәлдән инсанларын сајы артыб. Даһа мараглысы исә бу ишә креативлик ҝәтирмәләридир. Әнчир тохумларындан тәсбеһ дүзәлдәнләр белә олуб.

- Мараглы сифаришләр ҝөрмүшәм. Мәсәлән, гызыләһмәди алмасынын гурусундан тәсбеһ һазырлајанлар олуб. Әслиндә, илләрдир фикримдә бир идеја вар. Лакин ҝүнаһ олар, инсанлар гынајар дејә, еһтијат едирәм.

Амма тәсбеһин әсл мәнасы илә ујғун ҝәлир дејә, буну дүшүнүрәм. Чөрәкдән тәсбеһ һазырламаг истәрдим. Хүсусилә гара чөрәкдән чох ҝөзәл тәсбеһ һазырламаг мүмкүндүр. Сырф ҝүнаһ сајылдығы үчүн риск еләмирәм. Амма фикримдә вар.

- Сизчә тәсбеһ бу ҝүн дини ајинләр үчүн, јохса аксесуар кими истифадә едилир?

- Дејәрдим ки, јаш групундан асылы оламајараг, ибадәт, зикр едән шәхсләрин сајы даһа чохдур. Она ҝөрә дә, тәсбеһи дини ритуалларда да истифадә едәнләр аз дејил. Мәнчә баланс бир о гәдәр дә позулмајыб.

- Товузда узунлуғу 10 метрә јахын тәсбеһ дүзәлдилиб. 20 илини бу ишә һәср едән рајон сакини "Ҝиннесин рекордлар" китабына дүшмәк үчүн 500 маната јахын хәрч чәкиб. Нә вахтса адынызы гырмызы һәрфләрлә јазачаг бир тәсбеһ һазырламағы дүшүнүрсүнүзмү?

- Әслиндә, һәмин шәхсин тәсбеһи нәдән һазырладығыны билмирәм. Мән 10 метр узунлуғунда тәсбеһи 10-15 ҝүнә һазырлајарам (ҝүлүр). Сырф тәсбеһ һазырламагла "Ҝиннесин рекордлар" китабына дүшмәк нијјәтим јохдур. Ағлыма да ҝәлмәјиб, јәгин ки, һеч вахт да ҝәлмәз.

- Бу ҝүнә гәдәр һазырладығыныз тәсбеһләрин сајыны билирсиниз?

- Мараглыдыр. Бир аз дүшүнүм. Там дәгиг дејә билмәјәчәм, амма дүшүнүрәм ки, беш мини кечәр.

- Һеч сизә тәсбеһ һәдијјә едән олуб?

- Зијарәтләрдән ҝәлән шәхсләрдән тәсбеһ һәдијјә едәнләр олуб. Мәним үчүн о һәдијјәләр чох дәјәрлидир. Сырф мәним үчүн һазырланан әл иши олмајыб, јалан дејә билмәрәм. Амма мәнә дә тәсбеһ һәдијјә едәнләр олуб.

- Тәсбеһләрдән ибарәт сәрки дүшүнүрсүнүз?

- Сырф тәсбеһләрдән ибарәт сәрки дүшүнмүрәм. Амма мүхтәлиф сәркиләрдә һазырладығым мараглы тәсбеһләрлә иштирак етдијим, ајрыча кичик ҝушә гурдуғум олуб. Ил әрзиндә 10-15 сәркијә гатылырам. Дөвләт сәвијјәсиндә тәшкил едилән тәдбирләрдә, фәрди шәхсләрин сәркиләриндә тәсбеһләримлә иштирак едирәм. Амма шәхсән өзүм сәрки ачмағы дүшүнмүрәм.

- Белә бир адәт вар. Тәсбеһ әлдән дүшдүсә, ону ҝөтүрүб чибә гојурлар, даһа сонра тәзәдән чыхарыб фырладырлар, бунун хүсуси анламы вар?

- Әслиндә, бу хүсуси бир инанч вә ја ритуал дејил. Бу тәсбеһдән зикр етмәк үчүн истифадә едән шәхсләр арасында мүшаһидә едилә билмәз. Тәәссүф ки, бәзән тәсбеһләрдән башга мәгсәдләр үчүн истифадә едилир. Һәмин шәхсләр нәинки әлдән дүшән тәсбеһи әввәл чибә гојуб, сонра истифадә едирләр, һәтта үмумијјәтлә истифадә етмирләр. Бәли, гәрибә бир инанчдыр. Әҝәр бир тәсбеһ бир шәхсин әлиндән јерә дүшдүсә, икинчи дәфә о тәсбеһдән истифадә етмир. Мәнә ҝөрә бунун хүсуси мәнасы јохдур.

- Тәсбеһин өмрү нә гәдәрдир?

- Тәсбеһә хүсуси бир өмүр бичмәк чәтиндир. Ола биләр ки, дашларын дүзүлдүјү ипләр чүрүјә, гырыла биләр. Амма дашларын өмрү узундур. Онлар хараб олмур. Нәнә-бабаларымыздан галан гәдими тәсбеһләримиз вар. Дәмирдән һазырланан тәсбеһләр сарала биләр, онлары да бәрпа етмәк асандыр.

- Һеч харичдән тәсбеһ сифаришләри алмысыныз?

- АБШ-дан, Франсадан, Канададан тәсбеһ сифаришләри алмышам. Әл ишләрим Малдив адаларына гәдәр ҝедиб. Бу, мәни севиндирир, инсанларын әл ишинә вердији дәјәр чох ҝөзәл мотивасијадыр.

Ҝөнүл Чәфәрли

БВМ ВЕТЕРАНЛАРЫНА ПУЛСУЗ ХИДМӘТ ҜӨСТӘРИР

Маһачгала, 11 мај. Дағыстанда сағламлыг мәркәзи, Бөјүк Вәтән мүһарибәсиндә Гәләбәнин 75 иллији шәрәфинә, 1941-1945-чи илләр мүһарибәси ветеранларынын һамысынын клиникада пулсуз мүајинәдән кечә биләчәји аксијанын башландығыны елан етди. Бу барәдә тибб мәркәзинин рәһбәрлијиндәки хәбәр аҝетлијиндән мәлумат верилиб.

Дағстанда Бөјүк Вәтән мүһарибәси ветеранлары чох дејил. Бу ветеранларын арамызда даһа чох галмасы үчүн онларын сағламлыг дурумлары даим нәзарәтдә сахланылмалыдыр. Клиникамыза ҝәлән һәр бир мүһарибә ваетераны, диагностик хидмәтләрин һамысыны (истәнилән мигдарда) мүтәхәссисин мәсләһәтини вә тәсбит едилмиш вә ја мөвчуд хәстәликләр үчүн мүәссисәнин һесабына мүаличә едә биләр»,-деди, «Сағламлыг» мәркәзинин рәһбәри Һачы Һәсәнов.

Хатырладаг ки, мартын сонунда республикада 82 Бөјүк Вәтән мүһарибәси ветераны јашајырды.

ӘДӘБИЈЈАТ СӘҺИФӘСИ

Һөрмәтли охучулар Сизә мәлумдур ки, биз гәзетимизин сәһифәләриндә ара-сыра Дәрбәнд, Табасаран рајонларындан вә Дәрбәнд, Дагестанские Огни шәһәрләриндән олан јерли шаирләримизин јаздыглары шеирләри дәрч едирик. Һамыја јахшы мәлумдур ки, «Дәрбәнд» республика ичтимаи -сијаси гәзети Русија Федерасијасында јеканә мәтбу органдыр ки, бизим доғма Азәрбајчан дилимиздә чап едилир. Она көрә дә шеир һәвәскарларынын редаксијамыза чохлу мүрачиәтләри олур вә онлар өз јаздыгларыны гәзетимизин сәһифәләриндә көрмәк арзусунда олдугларыны вә ејни заманда бунунла һәдсиз гүрур дујдугларыны билдирирләр.

Јерли јазарларын хаһишини нәзәрә алараг онларын гәләминин мәһсулу олан бу шеирләрдә һеч бир дәјишиклик етмәдән, нечә дејәрләр, нөгтәсинә, веркүлүнә тохунмадан Сизә тәгдим едирик.

ЗӘКУЛЛА КИМСИЗ

КӘЛӘ БИЛМИРӘМ

Мәним үчүн ағлајыб төкмә көз јашы,
Хәстәјәм, гајыдыб кәлә билмирәм.
Фикиримдән ағартдым саггалы башы,
Хәстәјәм, гајыдыб кәлә билмирәм.

Әјәр гисмәтимдир гүрбәтдә өлмәк,
Кәлиб гәбрим үстә ејлә зијарәт.
Истәдим гајыдым, чох чәкдим зәһмәт,
Һичран хәстәсијәм, кәлә билмирәм.

Беләдир Танрыдан јазылан јазым,
Дөнүб гыш фәслинә баһарым, јазым.
Вәтәнә гајыдыб өрдәјим- газым,
Хәстәјәм, гајыдыб кәлә билмирәм.

Хәстә Зәкулладыр һарај салан,
Мал- дөвләт дүнјада јаландыр-јалан.
Беш аршындыр бу дүнјадан апаран,
Хәстәјәм, гајыдыб кәлә билмирәм.

ЧАТДЫЛАР КАМА

Сән мәни унутдун үзүн аг олсун,
Ағламарам, көз јашларым гурусун.
Достлар гәм чәксин дүшмән шад олсун,
Бизи ајыры салыб чатдылар кама.

Телефонум лал олуб, зәнк вураным јох,
Бизи истәјәндән, истәмәјән чох
Инди кедән јолум олубдур буруг,
Бизи ајыры салыб чатдылар кама.

Зәкулланы һесаб етмә вәфасыз,
Өзүн чыхдын бу ишдә етибарсыз.
Тәмиз ешги өзүн поздун күнаһсыз,
Бизи ајыры салыб чатдылар кама.

ӘМӘЛИ ПИС ҺӘЈАСЫЗ

Нијә мәни атдын башгасын тапдын,
Нијә мәни ширин дилә алдатдын?
Намусу, гејрәти чох учуз сатдын,
Дили ширин, әмәли пис һәјасыз.

Нәјим вар јолунда сатым, совурум,
Пис һәрәкәтинә јандым говрулдум.
Сәнин ширин сөзләринә алдандым,
Дили ширин, әмәли пис һәјасыз.

Тездән гулағыма дәјмир сәсин,
Арзу едәрәм кәсилсин сон нәфәсин.
Чәзасыны Аллаһ верир һәр кәсин,
Дили ширин,әмәли пис һәјасыз.

Демә, Зәкулланы чәкдим сынаға,
Сәни көрмәмәк үчүн көчдүм узаға.
Инди вур башуву даша, дивара,
Дили ширин,әмәли пис һәјасыз.

ОЛМАЗ

Өтүр һәјатымдан һәр саат, һәр күн,
Булаг һовузуна гонур бүлбүл.
Камах баласыјам, өлсәм дә бу күн,
Үрәјими вәтәндән ајырмаг олмаз.

Кәзир Гәргәмидә чејран баласы,
Көһнә кәнд јеридир исти јувасы.
Уча дағ башында Камах галасы,
Үрәјими вәтәндән ајырмаг олмаз.

Чыхын, дағ үстә бахын, чөлләрә,
Күл үстүндә ағлајан бүлбүләрә.
Ајрылыға даһа дөзмүр бу синә,
Үрәјими вәтәндән ајырмаг олмаз.

Зәкуллајам зај кетмәсин зәһмәтим,
Мәнә Кимсиз адын верән милләтим.
Јазмасам, дөзмәјир намус, гејрәтим,
Үрәјими вәтәндән ајырмаг олмаз.

АЈ АЛЛАҺ, НӘ ЈАМАН ДӘРДЛИДИР БУ ГЫЗ
(Шеир 1986-чы илдә, 4-чү синифдә оларкән јазылмышдыр)

Ај Аллаһ, нә јаман дәрдлидир бу гыз
Бир гыз јени чатмыш алты јашына,
Үз тутмаг истәди ата вә гардашына.
Көрдү һеч ким јохдур, јалгызам, јалгыз.

Сонра тез отуруб деди өзүнә:
«Бәлкә ата сөзүнү мән анамдан сорушум?
Гој мән дә онларын гәмләринә гатлашым.
Онлар елә билирләр, дујмурам ата сөзүн,
Дүздүр, мән һеч көрмәдим бир дәфә ата үзүн,
Амма билирәм ки, мән атасызам, атасыз.
Ај Аллаһ нә јаман дәрдлидир бу гыз».

Гыз билир дәрдинин јохдур мәлһәми,
Чох да дејирләр: вар дајы, вар әми.
Кәл фајдасы јохдур, бунун һеч кимә,
Савашанда бирилә дејирләр: дәјмә јетимә!

Јетимин Аллаһы јохдурму мәкәр?!
Јетимә дәрдини сәрки верәрләр?!
Аллаһ дөзмәјәчәк буна амансыз,
Ај Аллаһ, нә јаман дәрдлидир бу гыз.

Аллаһын чох бөјүк һөкмү дә вардыр,
Һансы кәлин хошбәхт, һансыса хардыр.
Бу һәм гәмли гыза дүнја да дардыр,
Ај Аллаһ, һеч кәси гојма атасыз.
Ај Аллаһ, нә јаман дәрдлидир бу гыз.

ГҮРБӘТДӘ МӘНИМ АТАМ ВАР
(Нуријев Рәһман Ибраһим оғлуна итһаф олунур)

Ај Аллаһ, де ахы нә күнаһым вар?
Фәләк мәни белә јандырар, јахар.
Десәм сизә һүчүм чәкәр интизар,
Бир анам вар, Аллаһ ону едиб хар.
Де, бу дәрдә нечә дөзсүн балалар?
Гүрбәт елдә ахы мәним атам вар.

Јурд салыб синәмдә мәним јаралар,
Атам дүшүб ел -обасындан кәнар.
Бу дүнјада мәнә шәрбәт зәһәрди,
Ахы мәним дәрдим ата дәрдиди.

Үрәк даш дејил ки, бир парча әтди,
Атасыз олмаг дүнјада ән бөјүк дәрддир!
Сәндән сонракылар ата, намәрддир!
Өлмәк истәјирәм әчәл верән јох,
Нәдә ки, атамдан хәбәр верән јох,
Кәзәрәм аһу тәк мән бу чөлләрдә,
Ата, адын галыб сәнин дилләрдә.

Гәриб балаларын сәни сәсләјир,
Сәнин гурбанынчүн чәнкә бәсләјир,
Көз јашлы анан сәни көзләјир.
Дејир: «гәриб балам, ај иткин балам,
Балаларымдан да сән јеткин балам».

Гәлбимдә охујар бир гәмли бүлбүл,
Саралыб дүшүбдүр ичимдән бир күл.
Он дөрд ил көзләдим, галыбдыр бир ил,
Сәсимә сәс верән һарда галмысан?

Үрәјим буз кими мәним донујуб,
Тәмиз адымызы писләр бојујуб.
Демә ки, ај ата, јарам сојујуб,
Дәрдимизин үстә дәрд кәлиб ата.

Өзүн галдын дәрддән гәмдән аралы,
Биз исә олдуг үрәјдән јаралы.
Гырмызы кејинән тәзә кәлинин,
Өртүләр башына гапгара шалы.

Демирәм ај ата, һеч дәрдин јохдур,
Сәнин дәрдин бизимкиндән дә чохдур.
Галдын гүрбәт елдә, нишанән галды,
Ајрылыг көр, бизи нә күнә салды.

Сәндән сонра бизә галан гәм олду,
Сорушурсуз: Нә ағларсан Үмүдвар?
Боғуб мәни бу дүнјада аһу-зар,
Ағач әкдим, кәтирмәди о һеч бар.
Бу кениш дүнја да олуб мәнә дар.

Ахы, мәним гызыл күлшәним солуб,
Үрәјимә низә охлар сохулуб.
Бир олмајыб, мәним дәрдим чох олуб,
Мәрд Рәһманым гүрбәт елләрдә галыб.

Ата сәнин адын дилләрдә кәзәр,
Дағладын синәми, дағлара бәнзәр.
Бу дәрдә дә нечә Үмүдвар дөзәр?
Охладын ај Аллаһ охлара бәнзәр.

Даһа бу синәмдә сағ јер галмајыб,
Де Үмүдвар, һаран јараланмајыб?
Елә бил өзүмү мән бүрүмүшәм,
Көр бу дүнјада мән нәләр көрмүшәм.

Мәнә чох дедиләр сән бизә әјил,
Истәдиләр едим онлара мејил,
Амма олмадылар бу сөзә наил,
Нә дедиләр чавабсыз галаммадым мән,
Дүнәндән дедиләр, дедим бу күндән.
Дүшүнчәсиз олма, сән бу сөзү бил,
Инди сәнчүн шаһ, нөкәр дөврү дејил!

Дәфтәрдә јер галыр, үрәјим долу,
Каш кедә биләјдим о узун јолу.
Бирдә ки, көрәјдим тез сағы,солу,
Сағымдан, солумдан нечә арх ахар.

Үстүмә каһ туфан, каһ шимшәк чахар,
Сәбр един, јердә галмаз бу аһлар.
Бир күн танры дөнүб мәнә дә бахар,
Бүтүн гәрибләри јурда гајтарар.

Үмүдвар Рәһмангызы,
Масаллынын Гасымлы кәнди.

ТИББИ МАСКАЈА СПИРТ ҺОПДУРМАГ ЛАЗЫМДЫРМЫ?

Коронавируса јолухма рискини азалтмаг үчүн инсанлар антисептикләрдән даһа чох истифадә етмәјә башлајыб. Бәзиләри јарым саатдан бир дезинфексијаедичи мәһлулдан истифадә едир, һәтта үзләрини дә бу васитә илә силирләр. Лакин бүтүн дүнјанын тибб ишчиләри антибактериал кел вә ја спреји сабунла әвәзләмәк барәдә чағырыш едирләр.

Антисептикләр һансы тәһлүкәни дашыјыр, су вә сабун микробларла мүбаризәдә нијә ики дәфә даһа еффективдир?

Бу суалларла Москва Клиники Тибби Мәркәзин токсикокија шөбәсинин мүдири, баш токсикологу Валериј Мурадова мүрачиәт едилиб.

Онун сөзләринә көрә, әл үчүн дезинфексијаедичилүн спиртин јүксәк консентрасијасы сәбәбиндән тәһлүкәли ола биләр. О, дәријә тәмас едәркән аллеркик реаксијалара, хүсуси һәссас инсанларда исә дерматитә кәтириб чыхара биләр.

“Өлкәмиздә санитајзерләр әсасән ики нөвдүр: спирт вә битки јағлары (мәсәлән, евкалипт, јәни даһа үзви) әсаслы. Әлбәттә ки, һипоаллеркиклијинә көрә, хүсусән дә ушаглар үчүн үзви оланлардан истифадә едилмәси төвсијә олунур. Ушагларда спирт мәһлулундан һәтта бир дәфә истифадә етдикдән сонра аллеркик сәпкиләр вә бунунла бағлы ағырлашмалар башлаја биләр.

Инсанлар тез-тез 90 фаизлик спиртдән истифадә едирләр - о, дәрини гурудур вә зәдәләјир, бу да бәдәнин сәтһини инфексијаја гаршы даһа һәссас вәзијјәтә кәтирир.

Имкан варса, әли сабунла јумаг даһа сәмәрәли вә тәһлүкәсиздир. Спиртли антисептикләрдән зәрури һалларда вә тәркибиндә аз мигдарда алкогол олдуғу һалда истифадә едилмәлидир”, - дејә В.Мурадов гејд едиб.

Доктор һәмчинин, мәншәји билинмәјән антисептикләрдән (мәсәлән, ичтимаи јерләрдә) истифадә олунмасыны тәркиби намәлум олмасы сәбәбиндән төвсијә етмир.

“Мәһлулун тәркибиндә фәрди дөзүмсүзлүк јарадан вә аллеркик реаксијаларла нәтичәләнән компонентләр ола биләр”, - дејә һәким билдириб.

Онун сөзләринә көрә, бу күнә гәдәр санитајзерләрдән зәһәрләнмә илә бағлы шикајәтләр гејдә алынмајыб. Лакин В.Мурадов буну истисна етмир:

“Спиртли мәһлуллара тәнәффүс органлары хәстәликләри илә әлагәдар кәскин спирт гохусуна һәссас оланлар, хүсусән дә ушаглар риск групундадыр. Бу тип инсанлара үзви санитајзерләрдән истифадә етмәји вә мүмкүн олдуғу гәдәр әлләри ади гајдада сабунла јумағы төвсијә едирәм”.

Токсиколог бәзи вәтәндашларын дезинфексија етмәк вә өзләрини вирусдан горумаг үчүн маскаја спирт һопдурдугларыны сөјләјиб. О, бу чүр һәрәкәтләри мәнасыз вә һәтта зәрәрли адландырыб.

“Спирт бухары илә нәфәс алмаг тәһлүкәлидир. Бу вәзијјәтдә микроб вә вирус әлејһинә тәсир олмајачаг, јалныз әбәс јерә тәнәффүс системини гычыгландыраҹагсыныз”, - дејә Валериј Мурадов вурғулајыб.

Баш редактор

Мәсул катиб
А.А.АҒАКИШИЈЕВА

Шөбә редакторлары:
Т.Т.ҺАЧӘЛИЈЕВ
Т. С. ҺАЧӘЛИЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
У.К.МИРЗӘБӘЈОВ
П.А.КҮЛМӘҺӘММӘДОВ
А.Г.МӘММӘДОВА

Еһм оператору
К.А.АҒАКИШИЈЕВА

Баш бухалтер
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН
ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН
ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 48.
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 4-73-59,
үмуми шөбә 4-73-56

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01 декабр 2016.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји үјғун кәлмәјә биләр.

Индекс: 1 иллији 63242
6 ајлығы 51341
Чапа имзаланды:
Чәдвәлә көрә
14. 05. 2019.
Фактики олараг 9.30
Саат 10.00
Тираж 2000
Сиф. №